

Energiapoliitika ei ole väärtuste vaba

Taavi Veskimägi
Elering AS juhatuse esimees

elering

Eleringi missioon järgmisel viiel aastal on ...

- Sünkroniseerida Balti elektrisüsteem mandri Euroopa elektrisüsteemiga
(maandada suurim süsteemne varustuskindluse risk Eesti jaoks)
- hoides Eesti tarbijatel tuled põlemas,
(pidev varustuskindlus tarbijatele, et elektrit toodetaks ja see jõuaks tarbijateni)
- ja toetades Euroopa Komisjoni ja Vabariigi Valitsust 2030/2050
kliimapoliitika eesmärkide saavutamisel
(energiasektori süsinikuheitmete vabaks muutmise).
- ning tehes seda Eesti majanduse konkurentsivõimet toetaval moel.
(õhuke võrk, regiooni hind, konkurentsitihe turg)

Eeldused energiamajanduse aruteluks

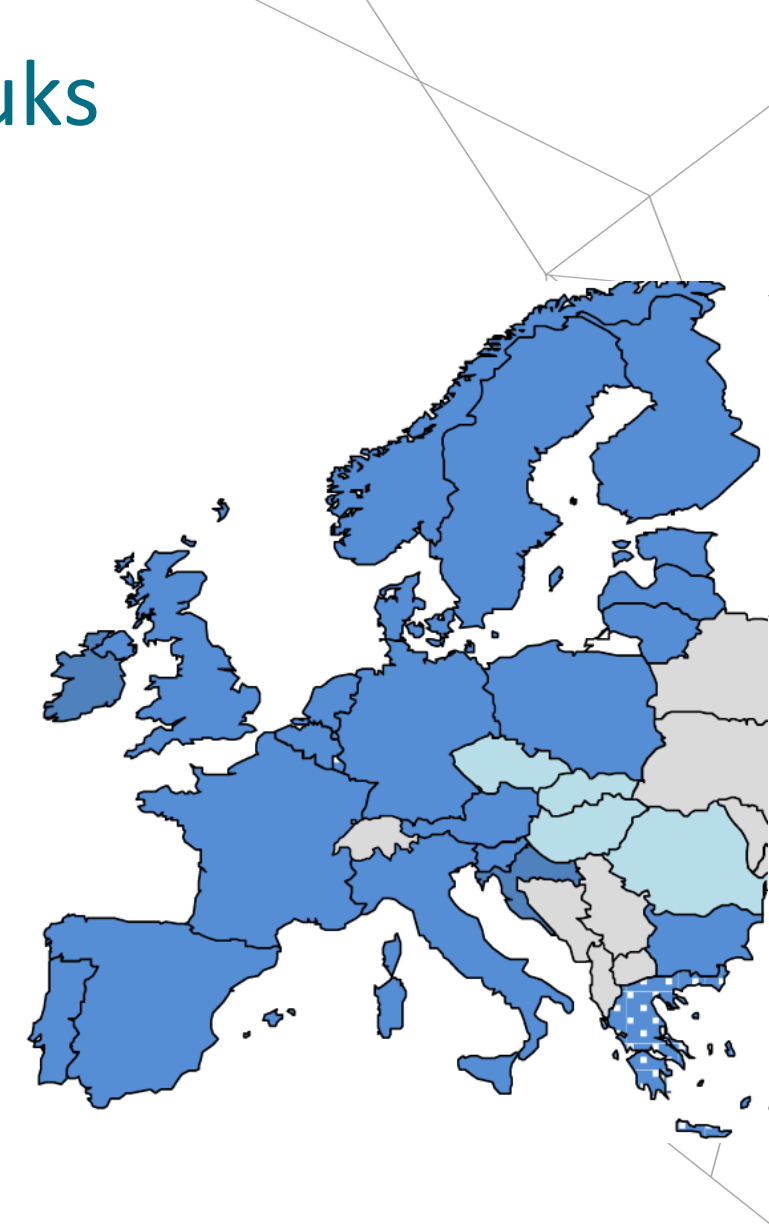
Energeetikas kehtivad liberaalse turumajanduse seadused samavõrd kui füüsika seadused.

- vajame **PALJUDE TURUOSALISTEGA REGIONAALSET ENERGIATURGU** (ette ennustatavad ja avatud konkurentsi tagavad reeglid)
- **Ei ole olemas Eesti energia hulgiturgu.** Elektrile laieneb **Euroopa ühtse siseturu raamistik.** Kõik tootjad konkureerivad ühisel EL-i elektriturul.
- *Elektrijaamasid (kütus, genereerimise viis etc) ei tahta administratiivselt ala Auvere elektrijaama ehitamine.*

Ülekandeliinid elektrit ei tooda ja elektri tootmiseks peab olema kusagil **Euroopa elektriturul elektrijaam ja traat tarbijani piisavalt jäme.**

- Eestis on **ühendusi teiste EL riikidega 2050 MW (tiputarbimine 1587MW)** ja hetkel ehituses III EE-LV liin **600MW.**
- Tagamaks õiglane konkurentsi Euroopa elektriturul võib konventsionaalsele tootmisele **riigiabi anda ainult tõendatud varustuskindluse probleemi korral.**

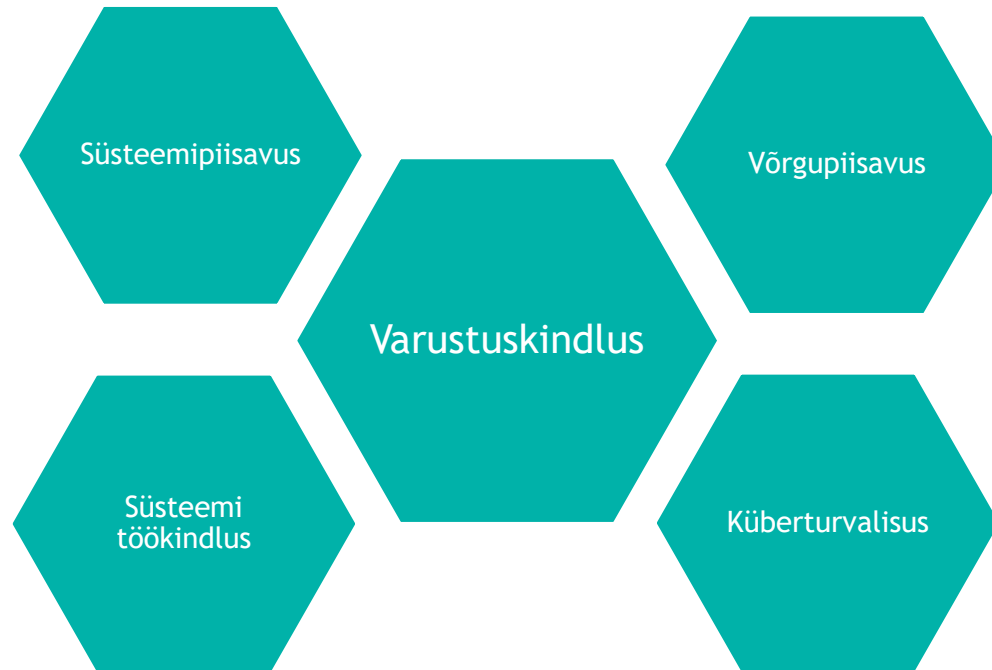
Green Deal ja Riiklikud Kliima- ja energiakavad määravad Euroopas elektritootmise tuleviku ja saavad olema Euroopa 2030 varustuskindluse analüüsi stsenaariumi aluseks.

Millest tarbija varustuskindlus koosneb?

Tootmine, ülepiirilised ühendused tagavad juhitava tarbimise katmise

Võrk on piisav ja töökindel, et tootmine jõuaks tarbimiseni

Töökindel opereerimine ja piisavad reservid

Küberohud ei põhjusta katkestusi

Kuidas tagame süsteemi piisavuse?

Piisavuse standard

Vabariigi Valitsus sätestab Eesti jaoks elektrisüsteemi piisavuse standardi (eeldatav tundide arv, kus tootmine/ühendused ei kata Eesti tarbimist.)

• Nt LOLE 9 h/aastas

Üle-euroopaline analüüs

Üle-euroopaline varustuskindluse hinnang + Eleringi iga aastane regionaalne analüüs ja süsteemipiisavuse hinnang

• Kui analüüs tuvastab standardist halvema olukorra

Võimsusmehhanism

- Kui varustuskindluse tase on halvem kui Eesti standard, siis tuleb võtta kasutusele vajalikud meetmed.
- Viimane võimalus on anda võimsuste tekkeks riigiabi läbi võimsusmehhanismi.
- Võimsusmehhanism viimase abinõuna, kuna Eesti tarbija peab administratiivse meetme kinni maksma ja solgib turgu

Eesti elektrivarustuskindluse tänane teadmine

Süsteemipiisavuse analüüs annab vastuse, kas tootmine, impordi võimekus ja tarbimine on elektrisüsteemis igal ajal tasakaalus. Analüüs põhineb erinevatel stsenaariumitel ja tootmispiisavuse hinnangul nende stsenaariumite korral.

Kõigi stsenaariumite järgi on Eesti varustuskindlus tagatud vähemalt kuni 2025. aastani.

■ Turustsenaarium >90%

■ Balti saartalitluse stsenaarium <10%

■ Balti hädaolukorra stsenaarium <1%

■ Eesti elutähtsa teenuse stsenaarium <0,1%

OK kuni 2025

OK kuni 2029

OK kuni 2029

OK

Baasstsenaarium

Euroopa tootmispiisavuse hinnang:

- *MAF base scenario*
- *MAF Low –Carbon scenario*

Tõenäosus*: >90%

Üle-euroopaline stsenaarium, kus Euroopa ühine elektriturg on aluseelduseks.

Täiendavad stsenaariumid

Balti sünkroonala stsenaarium

Tõenäosus*: <10%

Balti riikide sünkroontöö Venemaa ühtse energiasüsteemiga on kiiresti ja kokku leppimata lõppenud. Balti riigid on jäänud saartalitlusse ja moodustavad eraldi Balti sünkroonala.

Balti hädaolukorra toimepidevuse stsenaarium

Tõenäosus*: <1%

Baltikumi elektrisüsteem on langenud saartalitlusse ja on kaotanud ka kõik alalisvooluühendused teiste regioonidega.

Eesti elutähtsa teenuse stsenaarium

Tõenäosus*: <0,1%

Eesti elektrisüsteem on erakorraliselt jäänud saartalitlusse ning katkenud on kõik 5-7 elektriühendust teiste riikidega.

Elektrivarustuse mõju majandusele

1. Andmata jäänud energia ja rikkelisus
2. Elektri hind sisendhinnana
3. Elektri tootmine tööstusharuna
4. Energeetika alane TjaA

Energiasüsteem on tulenevalt kliimapoliitikast olulises muutuses

- Kogu **energiasüsteem 2050 aasta vaates elektrifitseerub**. Elekter on peamine energia kandja (sh tööstus, transport etc).
- **Elektrit toodetakse nii hajatootmise kui suurte** (taastuvallikaid kasutatavate) **tootmisseadmetega**.
- Tuleb harjuda mõttega, et **enamus elekter meie regioonis tulevikus toodetakse suuresti tuulest** (Läänemere potentsiaal 325+TWh aastas).
- Tootmisvarade **muutus ei ole kauge tulevik**, Põhjamaades on juba 2022 70TWh tuult (400+ TWh on kogu tarbimine).
- **Mida veel ei ole on paindlikkus**. Siin on võimaluse aken järgmised 5.aastat.
- Teiste energiakandjate roll elektri kõrval saab olema **energia salvestamine ja transport** (Power to X)
- Kõik **vajalikud tehnoloogiad on juba täna olemas** energiasüsteemi täielikuks süsinikuheitmete vabaks muutmiseks, küsimus on hinnas.

Täna!